

Maria Dorronsoro Dorronsoro

*Ataun,
Gipuzkoa
(1921-2011)*

Aurkibidea

Biografia

Ataungo San Gregorio auzokoa, Ergoneko Etxe Zurikoa, hain zuzen. Bai aita eta bai ama Ataungoak zituen. Bost senidetan hirugarrena. Txikitako oroitzapenez hitz egiten du elkarrizketan; tartean, Ataungo apaizak neskei pelotan eta futboleant aritzea galarazten ziela azaltzen du. Hamar urterako Beasaina joan zen neskame, umeak zaindu eta etxeko lanak egitera.

Zintak

ATA-010

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-11-17
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

ATA-011

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-11-17
- **Iraupena:** 30 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Umetatik lanean; baserriko tresnak

- **Erref:** ATA-010/002
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:01:54. **Bukatu:** 00:04:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Baserría » Baserriko lanak » Lurra lantzea

Laburpena:

Umetatik lanean. Aitzurrean egin, baba handiak... Dirua falta zuten. Lehen baserritarra orain baino okerrago bizi zela dio. Baserriko tresnak aipatzen ditu. Kablean belarra lotua, mandioraino.

2. Apaizak agintzen zuen; ezkutuan dantzan

- **Erref:** ATA-010/003
- **Iraupena:** 0:03:43. **Hasi:** 00:04:05. **Bukatu:** 00:07:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Inuzenteak dela dio, gero espabilatu zirela pixka bat. Apaizak agintzen zuen. Kontrolatu egiten zituen apaizak paseatzera joaten zirenean. Ezkutatu egiten ziren. Dantzan, ibai bazterrean, jai arratsaldetan. Ez zen musikarik egoten, jaietan ez bazen. Neska-mutilak denak elkarrekin, adin askotakoak lagun.

3. Neska laguntzea; bezperak

- **Erref:** ATA-010/004
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:07:48. **Bukatu:** 00:10:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Neska laguntzean mutilak zintzo ibiltzen ziren. Pikardiarik gabe. Bezperetara ez baziren joaten, bikarioak errieta egiten zien; amak ere egurtu, igual. Elizaren indarra.

4. Elizara joatea obligazio; otoitzak eta dotrina

- **Erref:** ATA-010/006
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:10:12. **Bukatu:** 00:13:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Elizarako bidean ordu erdi, baina obligazioa zen elizara joatea orduan. Ilunpetan joaten ziren, farolarekin. Ilobak esaten diona aipatzen du. Kredoak eta salbeak amak erakusten zizkien, apaizak ere bai. Dotrina, euskaraz. Jaunartzea. Eskolan erdaraz. Ez daki nola konpontzen ziren.

5. Hamar urterekin neskame Beasainera

- **Erref:** ATA-010/007
- **Iraupena:** 0:02:48. **Hasi:** 00:13:30. **Bukatu:** 00:16:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Beasainera joan zen neskame. Ez ziren iluntzetan ateratzen, bekatua zelako. Dena bekatu. Umeak zaindu eta etxeko lanak egiten zituen. Hamar urterekin joan zen, baina beldurrik ez zuen orduan.

6. Beasainen neskame; trenari begira

- **Erref:** ATA-010/009
- **Iraupena:** 0:02:56. **Hasi:** 00:16:39. **Bukatu:** 00:19:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Trenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Iluntzetan neskek ez zuten ateratzerik. Neska bihurriak bakarrik ibiliko ziren kalean. Beasainen umeeekin ateratzen zen paseatzera, eta trena ikustera joaten ziren. Gauza handia iruditzen zitzaion trena, Ataunen ez zegoelako. Errepidera joaten ziren autobusa pasatzen ikustera.

7. San Gregorioko festak; orduko jan-edana

- **Erref:** ATA-010/011
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:19:52. **Bukatu:** 00:22:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Inguruko herriak eta auzoak

Laburpena:

Ataungo festak ziren dibertsiorik handiena. Gozozaleak, pilota partida... Etxean egiten zen festa, jan-edana. Zopa eta garbantzua, haragia eta gogortutako arroz-esnea. Gaur ez luke jango. San Gregoriokoek Aiakoekin eta San Martingoekin zuten harremana.

8. Errekan arrantzan, umetan

- **Erref:** ATA-010/013
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:23:10. **Bukatu:** 00:25:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Hanka hutsik ibiltzen ziren errekan. Bainujantzirik ez zuten. Sardexkarekin harrapatzen zituzten "maskarrak"; ez zen jatekoa. Eskailoak, sarearekin. Amuarrainik harrapatzerik ez zeukaten, mutilek bai. Zapaburuekin jolasean.

9. Umetako jolasak; tabak

- **Erref:** ATA-010/014
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:25:35. **Bukatu:** 00:29:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak. Belarrekin janaria prestatzen. Oraingo umeek ez dakite jolasten. Txingotan. Gutxirekin entretenitzen ziren. Ezkutaketan. Beldurrik ez edadeko mutilei. Tabak, tximiniako paperetan bilduta.

10. Pilota ez zen neskentzat

- **Erref:** ATA-010/016
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:30:05. **Bukatu:** 00:31:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Pilotan jokatzeko zuten, baina apaizak esaten zien hori ez zela neskentzat. Baloia, trapearekin egina. Esana betetzen zuten, apaiza begira bazegoen.

11. Mutil-lagunari besotik heltzea ere bekatu

- **Erref:** ATA-010/018
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:31:37. **Bukatu:** 00:35:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Nobioa topatu zuenean ere, argitan paseatu behar zen. Besotik heltzea bekatua zen. Mutilak nola ezagutzen zituzten. Mutilak eskatzen zuen nobio izateko. "Aimaritakoa" jotzean etxera.

12. Ezkondu arte, paseoan

- **Erref:** ATA-010/019
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 00:35:12. **Bukatu:** 00:38:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Nobioarekin paseatu egiten zuten, besterik ez zegoen. Ez ziren apaizarekin akordatzen halakotan. Norberak ikusten zuen zenbat urtean ibili, ezkondu aurretik. Nobio bat baino gehiago izatea ez zen normala. Lehenengoa, betiko.

13. Ezkontzea erabakiz gero, apaizarengana

- **Erref:** ATA-010/021
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:38:52. **Bukatu:** 00:41:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Mutil ona bilatzen zuten, formala. Beste bati gerritik heldu ziola entzuten bazuten, ez zuten sinesten. Denak hasten ziren norbaitekin. Ezkontzea erabakitakoan, apaizarengana. Hark egiten zituen galderak. Infernua.

14. Ezkondu gabe umea izatea; Fraisoro

- **Erref:** ATA-010/022
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:41:19. **Bukatu:** 00:44:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Ezkondu gabe haurrak izandako neskek ere baziren, baina isilpean konpontzen zituzten halakoak. Fraisorora eramaten zituzten umeak. Ondo tratatuko zituzten familiak bilatzen zizkieten han.

15. Ezkondutakoan, lehen umea lehenbailehen

- **Erref:** ATA-010/024
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:45:18. **Bukatu:** 00:47:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Ezkondu ondoren aspertu gabe jolasten zuten, baina umerik ekarri gabe. Tranpa hori bazekiten lehen ere. Aurreneko umea segituan, emakumeak balio zuela ikusteko.

16. Umeak, herriko medikuarekin; bataioa

- **Erref:** ATA-010/026
- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:47:37. **Bukatu:** 00:50:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

<p>Umeak nola izaten zituzten, herriko medikuarekin. Ez zuten beldurrik izaten umea gaizki etortzeko. Lehen erditzea ondo joanez gero, hurrengorako lasai. Umea segituan bataiatzen zuten, lehenengo jaiari. Linboa. Ama ez zen joaten bataiora.</p>

17. Bataioa eta elizan sartzea

- **Erref:** ATA-010/027
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:50:49. **Bukatu:** 00:52:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Sakramentuak

Laburpena:

<p>Bataioa nolako zen. Umea dotore jarri, eta ama pontekoak eramaten zuen. Aita pontekoak eusten zuen umea. "Elizan sartzea": oiloa eramaten zioten apaizari.</p>

18. Zerua eta infernua

- **Erref:** ATA-010/031
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:54:13. **Bukatu:** 00:57:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

Umetan erakutsi zieten zerua bazela eta infernua ere bai. Oraingo gazteek ezetz diote, baina berak baietz uste du. Infernua nolako den: sua, etsaia... bekatariak kalderan erretzen. Zerua nolako den. Konfesioa.

19. Jauna hartzera, baraurik

- **Erref:** ATA-010/033
- **Iraupena:** 0:02:06. **Hasi:** 00:58:10. **Bukatu:** 01:00:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Hamabostean behin konfesatzera. Urik ere ezin zuten edan Jauna hartu

aurretik. Orain bai. Ahoa zabaldu gabe garbitzen zuten aurpegia, ahoa ez bustitzeko.</p>

20. Bedeinkatutako erramua, gurutzeak eta lur-sailak

- **Erref:** ATA-011/003
- **Iraupena:** 0:05:44. **Hasi:** 00:02:29. **Bukatu:** 00:08:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Beste batzuk
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Erramu egunean erramu adar handiak elizara eramaten ziren bedeinkatzera. Haren makilarekin gurutzeak egiten ziren eta, bedeinkatu ostean, soroetan jarri, harria egiten zuenean zortea emateko eta hango gaiak ez hondatzeko. Ganbaran edo ukuiluan ere jartzen ziren gurutzeak. Apaizak lur-sailak bedeinkatzen zituen eta trukean arrautzak eta lukainka ematen zitzaizkion. Kandela bedeinkatuaren tantak nola botatzen ziren, kredoa errezatuta. Bedeinkatutako erramua gorde egiten zen eta, ekaitza zenean, sutan erre.

21. San Juan loreen ura, hildakoak garbitzeko

- **Erref:** ATA-011/004
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:08:13. **Bukatu:** 00:09:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

San Juanetako ohiturak. San Juan loreak hildakoak garbitzeko, uretan berotu eta haren saldarekin. Amak gorde egiten zituen, lehortuta.

22. Hildakoa etxean edukitzen zen; garai bateko ohiturak

- **Erref:** ATA-011/005
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:09:48. **Bukatu:** 00:12:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Garai batean hildakoa etxean edukitzen zen. Gauean arrosarioa errezatzen zen. Abisua ematen zen etxeetara. Ogia eta ardoa ematen zitzaien etorritakoei. Erramuarekin eta ur bedeinkatuarekin gurutzea egiten zen. Gaur egun hildakoak gaizki tratatzen direla uste du.

23. Gorpua bizkarrean eramaten zen elizara

- **Erref:** ATA-011/006

- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:12:30. **Bukatu:** 00:14:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak

Laburpena:

Gorpua bizkarrean eramaten zen elizara, lau gizonen artean. Senideak edo auzokoak izaten ziren. Hilketxa kanpotik ekartzen zen.

24. Apaizak ez ziren gaizki bizi

- **Erref:** ATA-011/008
- **Iraupena:** 0:03:42. **Hasi:** 00:15:08. **Bukatu:** 00:18:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

Hiru mailatako hiletak egoten ziren. "Primera"ko meza garestiagoa zen eta apaizak gehiago kobratzen zuen. Apaizak eta fraideak antzekoak direla dio, tontotik ezer ez. Arantzazun fraide batek meza-diruarekin egindakoa. Apaizen inguruko hainbat kontu pentsatu arren, ez zuten ezer esaten, kontakatiluren batek beraiei esateko beldur. "Mingaño bustie daukenekin kontuz: aindu asko baiño eman gutxi".

25. Euskara indartuta

- **Erref:** ATA-011/013
- **Iraupena:** 0:01:07. **Hasi:** 00:26:41. **Bukatu:** 00:27:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Tolosako euskara polita iruditzen zaio, Ataungoa baino politagoa. Euskara erabat bajatuta egon zela, baina orain indarrean dagoela dio. Diruak izango zuela zerikusia uste du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-06-20

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com